

Cronfa Awtiaethyddol Ewrop ar
erfer Datblygu Gwledig
Ewrop yn Buddsoddi mewn Ardaloedd Gwledig
European Agricultural Fund for
Rural Development
Europe Investing in Rural Areas

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020

Y Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Gwledig

BWYD

Nodiadau Cyfarwyddyd

Cynnwys

Cyflwyniad

Manylion cyswllt Uned Rheoli Cynlluniau Llywodraeth Cymru

Amcanion Strategol a Thematig

Pwy all wneud cais?

Gweithgareddau Cymwys

Gweithgareddau Anghymwys

Costau Cymwys

Costau Anghymwys

Cyfradd a throthwy uchaf y grant

Dewis prosiectau llwyddiannus

Sut mae gwneud cais?

Amodau'r Grant

Talu Grant

Monitro Prosiectau

Gweithdrefn Apelio

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Cyfarwyddyd hyn yn egluro'r **Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Gwledig - BWYD (RBISF)** a'r math o brosiectau a allai fod yn gymwys am gymorth grant. Darllenwch nhw'n ofalus. Os byddwch yn credu wedyn y gallai eich cynlluniau buddsoddi fod yn gymwys am grant a'ch bod yn dymuno gwneud cais am gymorth o dan y cynllun hwn, cysylltwch â blwch negeseuon e-bost RBISF. RBISFood@llyw.cymru
2. Mae'r RBISF yn cyfrannu at gostau buddsoddi cyfalaf ac yn cefnogi prosiectau sy'n dod â manteision clir a mesuradwy i'r diwydiant bwyd a diod yng Nghymru. Mae'r cynllun yn cael helpu cwmnïau prosesu a chynhyrchu bwyd a diod micro a bach, hen a newydd ledled Cymru.
3. Bydd gofyn i brosiectau ddangos bod marchnad hyfyw i'w cynnyrch ac na fyddai'r prosiect yn gallu mynd rhagddo heb y grant. Cynllun ar sail disgresiwn yw hwn. Byddai swm y grant a gynigir yn dibynnu ar amgylchiadau unigol, a byddai bob amser y **swm lleiaf y byddai ei angen** i ganiatáu i'r buddsoddiad fynd rhagddo.
4. Gellir defnyddio'r grant i wella a datblygu cyfleusterau prosesu, ee i godi adeiladau newydd ac i brynu cyfarpar newydd cymwys.
5. Braslun o'r cynllun a'r ffordd y caiff ei weithredu yn unig a geir yma, ac mae'n bosibl y bydd y rheolau manwl o ran y meini prawf cymhwysedd yn newid.

AMCANION STRATEGOL A THEMATIG

6. Rhaid i bob prosiect a gefnogir drwy'r RBISF wneud cyfraniad at Gynllun Gweithredu'r Strategaeth Fwyd - Tuag at Dwf Cynaliadwy: Cynllun Gweithredu ar gyfer y Diwydiant Bwyd a Diod 2014 - 2020 ac un neu ragor o'r amcanion thematig canlynol:
 - hyrwyddo a datblygu sector bwyd a diod yng Nghymru sy'n fyrlymus ac yn tyfu
 - parhau i ddatblygu delwedd werdd ar sail dulliau cynhyrchu cynaliadwy
 - cryfhau'r diwydiant iddo allu gwrthsefyll newidiadau yn y farchnad
 - sbarduno gwelliannau o ran gwneud bwyd yn ddiogel a diogelu'r cyflenwad bwyd
 - hyrwyddo arloesi technegol o ran cynhyrchion a phrosesau
 - cynnig cyfleoedd i ddatblygu gyrfa ar bob lefel

PWY ALL WNEUD CAIS?

7. Mae'r cynllun yn agored i geisiadau gan amrywiaeth eang o fusnesau bach a micro (gyda busnesau micro'n cyflogi llai na 10 o weithwyr a busnesau bach yn cyflogi llai na 50 o weithwyr) ym maes prosesu a chynhyrchu bwyd a diod. Mae hyn yn cynnwys:

- Masnachwyr unigol
- Sefydliadau'r sector gwirfoddol
- Cwmnïau cyfyngedig preifat a chyhoeddus
- Busnesau sydd am brosesu cynhyrchion amaeth ond nad ydynt yn bodloni meini prawf y Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Bwyd.
<http://gov.wales/topics/environmentcountryside/farmingandcountryside/cap/ruraldevelopment/wales-rural-development-programme-2014-2020/food-business-investment-scheme/?skip=1&lang=cy>
- Busnesau newydd, gan gynnwys busnesau sy'n dechrau.

GWEITHGAREDDAU CYMWYS

8. Mae cymorth o dan y cynllun hwn yn cyfrannu at fuddsoddiadau cyfalaf mewn gweithgareddau prosesu a chynhyrchu bwyd a diod nad yw'r Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Bwyd yn cael eu helpu ar hyn o bryd.

GWEITHGAREDDAU ANGHYMWYS

9. Mae nifer o fuddsoddiadau a chynhyrchion nad ydynt yn gymwys i gael cymorth:

- buddsoddiadau ar lefel manwerthu – a ddiffinnir fel prynu nwyddau ar gyfer eu hailwerthu neu i'w defnyddio ar gyfer darparu gwasanaeth ac iddo werth ychwanegol fel mewn tai bwyta, caffis, safleoedd bwyd brys (gan gynnwys safleoedd symudol);
- buddsoddiadau i brynu eitemau newydd yn lle rhai a brynwyd yn y gorffennol gyda chymorth grant yr UE neu Lywodraeth Cymru (o fewn yr un busnes);
- buddsoddiadau at ddibenion storio, cludo a/neu ddsbarthu;
- cynnyrch pysgodfeydd a dyframaethu;
- gweithgareddau sy'n ymwneud â mewnbwn cynnyrch sy'n dod o dan Atodiad 1 i'r Cytuniad ar Weithrediad yr Undeb Ewropeaidd;
- prosiectau sy'n gysylltiedig â chynhyrchu, prosesu, dosbarthu a defnyddio cnydau biomas;
- prosiectau sy'n gysylltiedig â chynhyrchu biodanwyddau sy'n deillio o fwyd;
- cynnyrch lle nad oes modd dangos marchnad arferol realistig ar ei gyfer;
- storfeydd ymyrraeth;

Y Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Gwledig - BWYD - Nodiadau Cyfarwyddyd

- storio cynnyrch terfynol mewn warws a/neu rewgell a storfeydd oer fel buddsoddiad ar wahân nad yw'n cynnwys gweithgareddau prosesu;
- ailwampio safleoedd a/neu gyfarpar i fodloni gofynion sy'n deillio o gamau gorfodi statudol.
- prosesu contract lle nad yw'r ymgeisydd yn gwireddu'r gwerth sy'n cael ei ychwanegu a / neu nad yw'r ymgeisydd yn berchen ar y cynnyrch sy'n cael ei brosesu.

COSTAU CYMWYS

10. Gall y cymorth o dan y cynllun hwn gynnwys asedau diriaethol fel tir, adeiladau, peiriannau, a chyfarpar, yn ogystal ag asedau anniriaethol fel meddalwedd gyfrifiadurol, hawliau patent, a thrwyddedau a ffioedd ar gyfer gwasanaethau technegol ac ymgynghori:

- (a) adeiladu, caffael, neu wella eiddo sefydlog, gyda thir ond yn gymwys cyn belled nad yw'n fwy na 10% o gyfanswm costau cymwys y prosiect buddsoddi;
- (b) prynu peiriannau a chyfarpar newydd hyd at werth ased ar y farchnad;
- (c) costau cyffredinol sy'n gysylltiedig â gwariant y cyfeirir ato ym mhwyntiau (a) a (b), fel ffioedd pensaer, peiriannydd neu gwmni ymgynghori, ffioedd sy'n ymwneud â chynghor ar gynaliadwyedd amgylcheddol ac economaidd, cyn belled nad ydynt yn fwy na 10% o gyfanswm y costau cymwys;
- (d) caffael neu ddatblygu meddalwedd cyfrifiadurol, a chaffael patentau, trwyddedau, hawlfreintiau, nodau masnach.

COSTAU ANGHYMWYS

11. Mae'r eitemau canlynol yn enghreifftiau o wariant sy'n **anghywmwys** ar gyfer cymorth grant. Nid yw hon yn rhestr derfynol a bydd pob eitem o wariant yn cael ei hystyried fesul achos.

- prynu tir, gan gynnwys treuliau cysylltiedig, lle mae'r costau'n fwy na 10% o gyfanswm y buddsoddiad
- prynu adeiladau sydd wedi'u defnyddio'n flaenorol at yr un diben
- unrhyw waith ffisegol a gyflawnwyd ar y safle cyn dyddiad dechrau awdurdodedig y gwaith (**os bydd unrhyw waith o'r fath wedi'i wneud, gall y dyfarniad cyfan gael ei wrthod**)
- gwaith dros dro nad yw'n **uniongyrchol** gysylltiedig â gweithredu'r prosiect
- prynu cerbydau ar gyfer cludo allanol (mae wagenni fforch godi, neu gyffelyb, a ddefnyddir ar gyfer cludo a chario mewnol yn gymwys)
- cyfalaf gweithio
- TAW adenilladwy
- costau cynnal a chadw
- eich costau cyfarpar a llafur eich hun
- cyfnewid peiriannau neu gyfarpar am rai newydd yr un fath

Y Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Gwledig - BWYD - Nodiadau Cyfarwyddyd

- nwyddau traul (eitemau sy'n cael eu dileu o fewn blwyddyn fel arfer)
- cyfarpar hamdden (er efallai y gallai setiau teledu, taflunyddion ac ati at ddibenion addysgol neu fusnes ddenu cymorth grant)
- gwaith tirweddu, gwaith addurniadol, a darparu cyfleusterau hamdden
- cyfarpar a dodrefn swyddfa cyffredinol
- costau refeniw fel cyflogau ar gyfer staff allweddol; hyfforddiant ar gyfer cyfarwyddwyr a staff allweddol; mynychu ffeiriau masnach; treulïau cyfarwyddwyr allanol
- costau sy'n gysylltiedig â chontract lesio fel elw leswyr, costau cyllido llog, gorbenion a thaliadau yswiriant
- costau trefnu cyfleusterau gorddrafft, benthyciadau neu gyfleusterau cymorth ariannol eraill, gan gynnwys unrhyw ffioedd cysylltiedig neu daliadau eraill
- gorbenion sy'n cael eu dyrannu neu eu dosrannu ar gyfraddau llawer uwch na'r rhai a ddefnyddir ar gyfer gwaith tebyg a gyflawnir gan yr ymgeisydd
- gwariant tybiannol
- taliadau ar gyfer gweithgarwch o natur wleidyddol
- dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad asedau a brynwyd gyda chymorth grant
- darpariaethau
- rhwymedigaethau digwyddiadol
- eitemau digwyddiadol
- elw a wneir gan yr ymgeisydd
- buddrannau
- taliadau llog (ac eithrio o dan gynllun Cymorth Gwladwriaethol a gymeradwyir)
- taliadau gwasanaeth sy'n deillio o lesau cyllid, hurbwrcasu a threfniadau credyd
- costau sy'n deillio o ohirio taliadau i gredydwyr
- costau sy'n ymwneud â dirwyn cwmni i ben
- taliadau am ddiswyddo annheg
- taliadau i gynlluniau pensiwn preifat
- taliadau ar gyfer pensiynau heb eu cyllido
- iawndal am golli swydd
- iawndal a delir i drydydd partïon am ddifeddiant, cnydau heb eu cynaeafu ac ati
- drwgddyledion sy'n deillio o fenthyciadau i weithwyr, perchenogion, cyfarwyddwyr, partneriaid, gwarantwyr, cyfranddalwyr neu berson sy'n gysylltiedig ag unrhyw un o'r rhain
- taliadau am anrhegion a rhoddion
- adloniant
- dirwyon a chosbau statudol

Y Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Gwledig - BWYD - Nodiadau Cyfarwyddyd

- dirwyon ac iawndal troseddol
- treuliau cyfreithiol yn ymwneud â chyfreitha

12. Rhaid i gostau sy'n gysylltiedig â phrynu a/neu adnewyddu a/neu addasu unrhyw adeilad fod yn briodol i faint, natur a bwriad y prosiect. Rhaid i'r grant ganolbwyntio'n bennaf ar brosesu a gweithgynhyrchu bwyd neu ddiod ar gyfer marchnad fasnachol, felly ni ellir defnyddio'r grant at ddiben caffael asedau cyfalaf nad ydynt yn hanfodol ar gyfer cyflawni'r gweithgarwch arfaethedig.

13. Dim ond os ydynt yn gysylltiedig â phrynu cyfarpar a phan fo'r gost wedi'i thalu'n gywir gan yr hawliwr y mae costau'n gymwys i gael cymorth grant. Gan hynny, nid yw costau llawn unrhyw gyfarpar sy'n cael ei sicrhau dan drefniant hurbwrcasu neu les neu unrhyw drefniant ariannol arall yn gymwys am gymorth grant.

CYFRADD A THROTHWY UCHAF Y GRANT

14. Cyfradd uchaf y grant a gynigir i unrhyw brosiect buddsoddi unigol fydd 40% o gyfanswm y costau cymwys.

15. Trothwy uchaf y grant ar gyfer pob cais newydd gan unrhyw brosiect buddsoddi unigol yw £50,000.

16. Daw swm y grant o gyfanswm cyfraniad y sector cyhoeddus i'r prosiect buddsoddi sy'n cynnwys arian gan yr UE a chyllid ychwanegol at gyllid yr UE gan Lywodraeth Cymru.

17. Os ceir arian o gronfeydd cyhoeddus eraill yr UE neu'r DU i helpu gyda chostau prosiect, byddwn yn tynnu'r swm hwnnw o'r grant Buddsoddi mewn Busnesau Gwledig BWYD.

DEWIS PROSIECTAU LLWYDDIANNUS

18. Caiff pob achos ei asesu yn ôl ei werth posibl i'r economi, i ba raddau y bydd y buddsoddiad yn cefnogi'r sector y mae'n canolbwyntio arno, a'r posibilrwydd o allu cynnal y farchnad a/neu'r busnes yn y tymor hirach.

19. Bydd y weithdrefn ddewis gychwynnol yn cadarnhau:

- bod pob maen prawf cymhwysedd wedi'i fodloni, gan gynnwys tystiolaeth o'r angen am y gweithgarwch a'r cyllid, y gallu i'w roi a'r waith, a pha mor gynaliadwy yw'r gwaith o'i gyflawni,
- y bydd y prosiect yn arwain at allbynnau a chanlyniadau a fydd yn cyfrannu at nodau ac amcanion y strategaeth a/neu gynllun gweithredu'r sector

20. Bydd angen i brosiectau ddangos:

- Bod y busnes yn hyfyw

Y Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Gwledig - BWYD - Nodiadau Cyfarwyddyd

- Eu bod yn cydymffurfio â'r gyfraith
- Bod y prosiect yn hyfyw ac yn gynaliadwy
- Cefnogaeth ac ymrwymiad rhanddeiliaid allweddol
- Trefniadau i reoli, monitro a gwerthuso'r prosiect

21. Y mwyaf yw pwysigrwydd a chyfraniad y prosiect buddsoddi at yr amcanion strategol a thematig priodol, y mwyaf tebygol y bydd o gael ei argymhell ar gyfer ei ddewis.

Y gofynion allweddol

22. Fel arfer, dim ond un prosiect buddsoddi mewn datblygu busnes a fydd gan yr ymgeisydd ar y gweill ar unrhyw adeg benodol.

23. Fel arfer, ni fydd prosiect buddsoddi yn para mwy na 18 mis.

24. Mae marchnad arferol (hyfyw) ar gyfer cynnyrch eich prosiect.

25. Ni fyddai'r prosiect yn mynd rhagddo heb gymorth grant.

26. Swm y grant y gofynnir amdano yw'r swm isaf o gyllid llenwi bwloch sy'n angenrheidiol i'r prosiect fynd rhagddo.

27. Mae'n rhaid i geisiadau ddangos eu bod wedi mynd i'r afael â'r canlynol hefyd:

- Mae caniatâd cynllunio llawn wedi'i dderbyn, lle bo angen hynny;
- Mae pob cydsyniad, trwydded a chaniatâd arall wedi'i roi yn ôl yr angen;
- Rhaid i fusnesau sy'n bodoli'n barod gadarnhau hyfywedd economaidd y prosiect a'r busnes, drwy ddarparu cyfrifon ar gyfer y tair blynedd cyn dyddiad y cais, a rhagolygon ariannol ar gyfer cyfnod y prosiect.
Bydd angen i fusnesau newydd sbon ddarparu manylion llawn am gefndir a phrofiadau'r cyfarwyddwyr, ynghyd â thystiolaeth arall sy'n angenrheidiol i ddilysu'r cynllun busnes a chynigion y prosiect:
- Cydymffurfiaeth â chyfraith y DU a'r Undeb Ewropeaidd ar gyfle cyfartal a dylai prosiectau hyrwyddo ac annog cyfle cyfartal a mynd i'r afael ag allgáu cymdeithasol
- Rhaid recriwtio staff allweddol drwy gystadleuaeth deg ac agored
- Cydymffurfiaeth â safonau gofynnol a gofynion deddfwriaethol yn ymwneud â'r amgylchedd, hylendid, lles anifeiliaid a safonau iechyd a diogelwch (i gynnwys cymeradwyaeth gan y Gwasanaeth Hylendid Cig a'r Swyddog Iechyd yr Amgylchedd Lleol)
- Y sgiliau a'r cymwyseddau technegol angenrheidiol ar gael o fewn y busnes
- Cyrraedd neu ragori ar y sgôr 'Rhagorol' o dan fframwaith asesu amgylcheddol BREEAM, neu sgôr gyfwerth, ar gyfer pob adeilad newydd;

- Ceisio sicrhau allyriadau di-garbon ar gyfer pob adeilad newydd a adeiladwyd o 2011 ymlaen.

THEMÂU TRAWSBYNCIOL

28. Mae'r Rheoliadau sy'n llywodraethu'r Rhaglenni Ewropeaidd yn nodi bod rhaid i bob prosiect a ariennir drwy'r Fframwaith Strategol Cyffredin integreiddio'r Themâu Trawsbynciol, sef Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Cydraddoldeb Rhywiol a Datblygu Cynaliadwy. Mae angen i'r themâu gorfodol hyn gael eu hintegreiddio yn y gwaith o gynllunio a datblygu'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd, ac yn y gweithgarwch a gefnogir drwy'r cronfeydd. Mae hyn yn cynnwys Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020.
29. Yn ogystal â'r ddwy thema drawsbynciol a orfodir gan y Comisiwn Ewropeaidd, bydd Trechu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol hefyd yn thema orfodol ar gyfer rhaglenni Llywodraeth Cymru.
30. Bwriad y themâu trawsbynciol yw ychwanegu gwerth, codi ymwybyddiaeth a meithrin dealltwriaeth, cynyddu'r cyfraddau cyfranogiad a lliniaru effeithiau andwyol. Dylai hyn fod o gymorth i weithrediadau symud y tu hwnt i gydymffurfiaeth a datblygu systemau sy'n cefnogi'r arferion gorau.
31. Mae rhagor o ganllawiau ar gael yma: <http://gov.wales/funding/eu-funds/2014-2020/applying/?skip=1&lang=cy>

SUT MAE GWNEUD CAIS

32. Un o ofynion y Comisiwn Ewropeaidd yw na ddylid dewis prosiectau Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020 o dan system y cyntaf i'r felin. Er mwyn bodloni'r gofyniad hwn, y bwriad yw y bydd cynlluniau Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020 yn agor a chau ar gyfer ceisiadau bob hyn a hyn drwy gydol oes y rhaglen newydd, gan ddibynnu ar y dyraniadau ariannol a fydd ar gael i'r rhaglen.
33. Bydd y broses ymgeisio ar gyfer yr RBISF yn broses ddau gam. Y cam cyntaf fydd cyflwyno Datganiad o Ddiddordeb. Bydd ymgeiswyr sy'n llwyddo gyda'u Datganiad o Ddiddordeb yn cael eu gwahodd i gwblhau'r ail gam, sef cyflwyno cais llawn.
34. Bydd y cais llawn yn cael ei arfarnu yn unol â Chanllawiau'r Cynllun a'r rheolau cymhwysedd. Bydd y ceisiadau yn destun arfarniad llawn o ddiwydrwydd dyladwy a gwiriadau cymhwysedd, a dim ond ar ôl i'r rhain gael eu cwblhau y bydd penderfyniad terfynol yn cael ei wneud i gynnig y grant neu wrthod y cais. Nid oes unrhyw sicrwydd y bydd cynnig sy'n amlinellu prosiect yn cael ei gymeradwyo ar gyfer grant.
35. **Ni chewch ddechrau ar unrhyw waith nes ichi dderbyn cadarnhad ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru sy'n dweud bod eich cais yn llwyddiannus. Bydd unrhyw brosiectau sy'n torri'r rheol hon yn cael eu diystyru.**

36. Gallwch ddefnyddio ymgynghorydd i baratoi eich cais a'ch cynllun busnes os dymunwch, **ond mae'n rhaid i chi, ac nid yr ymgynghorydd, lofnodi'r ffurflen gais. Eich cyfrifoldeb chi yw sicrhau bod y cais wedi'i gwblhau'n gywir a bod yr wybodaeth a roddir i gefnogi'ch prosiect yn gywir.**
37. Pan fyddwch yn cyflwyno'ch ffurflen gais, bydd Llywodraeth Cymru'n ysgrifennu atoch i gydnabod ei bod wedi dod i law. Os yw eich prosiect yn anghymwys, cewch wybod hynny ar ffurf ysgrifenedig cyn gynted â phosibl. Os yw'ch cais yn gymwys, bydd yn cael ei arfarnu'n fanwl.
38. Mae tri chanlyniad posibl:
- (a) Nid yw'ch prosiect yn gymwys ar gyfer y grant. Cewch wybod hynny cyn gynted â phosibl.
 - (b) Mae'ch prosiect yn gymwys i gael ei ystyried, ond nid yw'n cael ei gymeradwyo ar gyfer dyfarniad. Cewch wybod y rhesymau pam na fu eich cais yn llwyddiannus. Gallwch ymgeisio eto gyda'r un prosiect (gan ddiwygio'r cais os dymunwch) ar yr amod nad ydych wedi dechrau ar y gwaith.
 - (c) Mae'ch prosiect yn gymwys ac yn cael ei gymeradwyo ar gyfer dyfarniad. Byddwch yn cael llythyr cymeradwyo yn nodi telerau ac amodau'r dyfarniad, a gofynnir i chi ei lofnodi fel cytundeb eich bod yn derbyn y telerau a'r amodau. Bydd y llythyr hefyd yn eich awdurdodi i ddechrau ar y gwaith.
39. Yn amodol ar ofynion Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Ganiatáu i'r Cyhoedd Weld Gwybodaeth, Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004, bydd yr holl wybodaeth a roddir i Lywodraeth Cymru yn cael ei thrin yn gyfrinachol. Os bydd eich cais yn llwyddiannus, dylech fod yn ymwybodol bod Llywodraeth Cymru a'r CE yn cadw'r hawl i gyhoeddi enw eich cwmni, cyfanswm y grant a ddyfarnwyd i chi a chrynodeb o'ch prosiect.

AMODAU'R GRANT

40. Mae Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Gwledig - BWYD yn ddarostyngedig i amrywiaeth o ddeddfwriaeth berthnasol (nodiadau cyfarwyddyd ar wahân). Rhaid i Lywodraeth Cymru a'r ymgeisydd/derbynnnydd weithredu'n unol â'r ddeddfwriaeth honno.
41. Mae'r grant a gynigir o dan yr RBISF yn amodol ar delerau ac amodau, gan gynnwys y rhai a amlinellir isod. **Gallai methu â bodloni telerau ac amodau'r dyfarniad arwain at ganslo'ch dyfarniad a/neu at adennill y symiau sydd eisoes wedi'u talu i chi, neu leihau cyfanswm y grant sy'n daladwy.**

Amodau:

1. Rhaid derbyn y grant a ddyfernir o fewn 14 diwrnod i'r dyddiad ar y llythyr cymeradwyo.
2. Mae'r dyfarniad yn cael ei wneud ar sail y datganiadau a wnaed gennych chi neu'ch cynrychiolwyr ar y ffurflen gais ac mewn gohebiaeth ddilydol.

Mae'n drosedd gwneud datganiadau ffug.

3. Ni ddylech ddechrau gweithio ar y prosiect hyd nes y byddwch wedi cael awdurdod ysgrifenedig i wneud hynny gan Lywodraeth Cymru.
4. Rhaid i chi fodloni unrhyw rwymedigaethau cyfreithiol a wnaed o dan gyfraith y DU a'r UE.
5. Ni ellir gwneud unrhyw newidiadau i'r prosiect, gan gynnwys lleoliad y gweithgarwch, heb gymeradwyaeth ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru.
6. Ni chewch gael gwared ar unrhyw gyfarpar a/neu adeiladau a brynwyd gyda chymorth grant, ei drosglwyddo na'i werthu heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru.
7. Rhaid ichi gydymffurfio â'r rheolau ar wariant cymwys.
8. Rhaid i hawliadau gael eu cyflwyno yn y fformat cywir a chyda'r holl ddogfennau angenrheidiol. Fel arall, byddant yn cael eu gwrthod a'u dychwelyd i'r ymgeisydd.
9. Rhaid i'r hawliadau gael eu cyflwyno yn unol â'r amserlen a nodwyd yn y llythyr cynnig grant. Rhaid ichi beidio ag amrywio'r amserlen y cytunwyd arni na gwerth eich hawliadau heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru.
10. Rhaid cyflwyno'r hawliad cyntaf o fewn tri mis i ddyddiad derbyn y grant.

Os nad yw'r hawliad cyntaf yn cael ei wneud o fewn y cyfnod hwn, bydd y cynnig grant yn cael ei derfynu'n awtomatig.

11. Dylid cwblhau prosiectau o fewn yr amserlen y cytunwyd arni gyda Llywodraeth Cymru. Ni ddylech amrywio hynny heb gytundeb ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru.
12. Dim ond ar gyfer gwariant sydd wedi'i dalu y gellir rhoi'r grant, hynny yw, taliadau sydd wedi clirio o gyfrif banc.
13. Rhaid i chi gadarnhau nad yw unrhyw un o'r eitemau sy'n rhan o'r cais yn eitemau a brynwyd yn lle eitemau eraill o dan hawliad yswiriant.
14. Mae'n rhaid i chi gadarnhau nad ydych wedi gwneud cais am unrhyw gyllid cyhoeddus arall (boed hynny o ffynonellau'r Undeb Ewropeaidd neu'r Deyrnas Unedig).
15. Rhaid i unrhyw gyhoeddusrwydd a roddir i'r prosiect gyfeirio at y cyfraniad a wnaed gan yr Undeb Ewropeaidd a Llywodraeth Cymru at ei ariannu.

16. Rhaid i gofnodion ynghylch gweithgarwch y busnes a'r gwaith o ddarparu'r prosiect, gan gynnwys anfonebau gwreiddiol a dogfennau perthnasol eraill megis dyfynbrisiau neu dendrau cystadleuol, gael eu cadw tan 2030. Mae manylion y gofynion hyn i'w gweld yn Atodiad D.
17. Mae'n rhaid ichi ganiatáu i gynrychiolwyr Llywodraeth Cymru, Archwilydd Cyffredinol Cymru, y Comisiwn Archwilio a Llys Archwilwyr Ewrop archwilio'r prosiect. Ar gais, rhaid i chi ddarparu gwybodaeth a/neu fynediad at ddogfennau gwreiddiol mewn perthynas â'r prosiect.
18. Mae'r wybodaeth a ddarperir yn y cais ac unrhyw ddogfennaeth ategol yn destun gofynion Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Ganiatáu i'r Cyhoedd Weld Gwybodaeth, Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004.

Os bydd eich cais yn llwyddiannus, dylech chi fod yn ymwybodol bod Llywodraeth Cymru a'r CE yn cadw'r hawl i gyhoeddi enw eich cwmni, cyfanswm y grant a ddyfarnwyd i chi a chrynodeb o'ch prosiect.

TALU GRANT

Hawliadau

42. Gallwch gyflwyno hawliadau interim ar gyfer hyd at 80% o werth eich dyfarniad. Bydd ffurflenni hawlio a nodiadau cyfarwyddyd ynghylch sut i hawlio yn cael eu hanfon atoch pan gaiff y dyfarniad ei gadarnhau. Dim ond pan fydd Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y gwariant perthnasol wedi'i wneud a bod y gwaith wedi'i gwblhau yn unol â'r cynllun y bydd hawliadau'n cael eu talu. Bydd taliadau'n cael eu gwneud drwy drosglwyddiad electronig i'ch cyfrif banc.
43. Dylid cyflwyno hawliadau terfynol ar gyfer talu grant cyn gynted â phosibl ar ôl cwblhau'r gwaith ffisegol ar y prosiect, ac o fewn 12 mis o gymeradwyo'r grant. Os byddwch yn methu â chyflwyno hawliadau, efallai y bydd y grant a dalwyd yn cael ei adennill.
44. Yn ystod oes y grant, pan fo hawliadau'n cael eu cyflwyno, efallai y byddant yn cael eu harchwilio i sicrhau bod gwariant yn gymwys ac yn unol â'r hyn a gymeradwywyd yn y cais gwreiddiol. Ar ôl cwblhau'r gwaith ffisegol, cynhelir ymweliad â'r safle ynghyd ag asesiad manwl o'r prosiect. Mae'r wybodaeth a fydd yn ofynnol yn ystod yr ymweliad yn cynnwys anfonebau gwreiddiol, rhifau cyfresol/offer, tystysgrif gwblhau Rheoliadau Adeiladu (os yn briodol); system lechyd a Diogelwch, gan gynnwys dadansoddiad risg; dogfennau Asesu Risgiau Tân yn unol â Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005; cofnodion y Drefn Lanhau, cofnodion Rheoli Plâu a chofnodion Rheoli Ansawdd. Caiff y grant ei dalu ar yr amod y gwneir cynnydd digonol.

Hawliadau anghywir a chosbau

45. Mae cyfrifoldeb arnoch i sicrhau bod pob hawliad sy'n cael ei gyflwyno yn rhifyddol gywir; ei fod ar gyfer gwariant sydd wedi'i wneud (bod yr arian wedi gadael eich cyfrif banc), bod yr holl eitemau a chostau'n gymwys a bod yr hawliad ar amser.
46. Os yw'r hawliad yn anghywir, bydd eich hawliad yn cael ei leihau i'r cyfanswm cymwys a bydd y grant i'w dalu yn cael ei gyfrifo yn unol â hynny. Fodd bynnag, os yw'r camgymeriad yn fwy na 10% o'r cyfanswm sy'n cael ei hawlio, yna bydd cosb ariannol fel y disgrifir isod.
47. Bydd swm y gwariant cymwys yn cael ei ostwng yn ôl swm y camgymeriad ac felly bydd cyfanswm y grant i'w dalu yn is na'r disgwyl. Bydd yn rhaid ichi dalu'r gwahaniaeth gan na ellir cynnwys y grant a gollwyd mewn hawliadau diweddarach.
48. Mewn rhai amgylchiadau, gellid cynyddu'r gosb, gan adennill y swm cyfan a dalwyd hyd y dyddiad hwnnw. Os bydd hynny'n digwydd, ni fyddwch yn gallu cyflwyno cais o dan y Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Bwyd yn ystod gweddill blwyddyn gyfredol Cronfa Amaethyddol Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig na'r flwyddyn ganlynol.
49. Os oes gennych unrhyw amheuan am unrhyw beth y bydd ei angen arnoch ar gyfer eich prosiect, mae'n hanfodol eich bod yn cael cadarnhad ysgrifenedig o'i gymhwysedd cyn ichi ysgwyddo unrhyw gostau.

Troseddau

50. Mae rheoliad 13 o Reoliadau Rhaglenni Datblygu Gwledig (Cymru) 2014 (Rhif 3222 (Cy.327)) yn pennu troseddau a chosbau mewn perthynas ag elfennau penodol o gyllid datblygu gwledig. Mae'r Rheoliad hwnnw a'r troseddau hynny yn berthnasol i'r Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Bwyd. Mae enghreifftiau o droseddau yn cynnwys darparu gwybodaeth ffug neu gamarweiniol, yn fwriadol neu'n fyrbyyll, mewn perthynas â chyllid datblygu gwledig; rhwystro arolygydd neu swyddog; a gwrthod darparu gwybodaeth ar gais.

Monitro prosiectau

51. Mae'n ofynnol gan y Comisiwn Ewropeaidd bod cynnydd eich prosiect yn cael ei fonitro a bod ei lwyddiant yn cael ei werthuso ar ôl iddo gael ei gwblhau. Bydd gofyn i chi ddarparu diweddariadau rheolaidd ar ei gynnydd ac adroddiad terfynol ar ei berfformiad dri mis ar ôl ei gwblhau pan fydd y prosiect yn cael ei werthuso yn unol â'r amcanion a'r targedau sydd yn y cais a gymeradwywyd. Os na fydd y prosiect yn cyrraedd y targedau hyn ac, ar sail y cynnydd a wnaed mewn gwirionedd, na fyddai'n gymwys i gael cymorth grant o dan y cynllun, gellid cymryd camau i adennill y grant sydd wedi'i dalu.
52. Ar ôl derbyn y grant, bydd yn ofynnol bod y cyfarpar a brynwyd gyda chymorth grant trwy'r RBISF ac unrhyw adeiladau y telir grant arnynt yn cael eu cadw yn y fan a'r lle, yn weithredol ac mewn cyflwr da, ac yn cael eu defnyddio at yr un diben ag a amlinellwyd yn y cais gwreiddiol, am bum mlynedd o ddyddiad cwblhau'r prosiect fan leiaf, fel y nodwyd yn y llythyr cymeradwyo. Bydd hyn yn sicrhau hirhoedledd y prosiect ac yn sicrhau y bydd cynhyrchwyr cynradd yn gallu elwa ar

fanteision y prosiect yn y tymor hir.

53. Bydd angen llenwi ffurflen fonitro arall ddwy flynedd ar ôl cwblhau'r prosiect, ac eto bum mlynedd ar ôl cwblhau'r prosiect. Ymwelir â chanran o'r prosiectau a gymeradwywyd o fewn pum mlynedd i ddyddiad cwblhau'r prosiect (Dyddiad Diwedd y Prosiect) i sicrhau bod yr ymgeisydd yn dal i ddefnyddio'r cyfarpar a brynwyd gyda'r grant a bod y busnes yn perfformio yn ôl y disgwyl.
54. Mae'n rhaid i chi ganiatáu i swyddogion Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn Ewropeaidd, neu eu cynrychiolwyr, arolygu'r prosiect ar unrhyw adeg resymol o fewn y cyfnod hwnnw o bum mlynedd.

DIWEDD Y CYNLLUN BUDDSODDI MEWN BUSNESAU GWLEDIG - BWYD

55. Rhaid i bob hawliad gael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru yn unol â'r proffil taliadau y cytunwyd arno ac erbyn 30 Mehefin 2023 fan bellaf. Mae'n rhaid cwblhau holl weithgarwch y prosiect mewn da bryd i'r cyfrifon a'r cofnodion gael eu harchwilio ac i hawliadau gael eu paratoi a'u cyflwyno erbyn y dyddiad hwnnw.

GWEITHDREFN APELIO

56. Os bydd cais yn cael ei wrthod, bydd y rhesymau dros hynny'n cael eu hamlinellu'n glir. Byddwn yn barod i drafod unrhyw addasiadau y gallai fod eu hangen i wneud y prosiect yn dderbyniol.
57. Os bydd y cais yn dal i gael ei wrthod, sefydlir gweithdrefn apelio ar ffurf cyflwyniad llafar neu ysgrifenedig i bobl a benodir gan Weinidogion Cymru ond sy'n annibynnol arnynt.

GWEITHDREFN GWYNO

58. Os ydych chi o'r farn nad ydym wedi dilyn y drefn gywir wrth ddelio â'ch cais efallai yr hoffech wneud cwyn yn unol â Pholisi Cwynion Llywodraeth Cymru sydd ar gael drwy'r post neu ar y wefan yn:
<http://gov.wales/docs/caecd/publications/170818-complaints-cy.pdf>